

UDENRIGSMINISTERIET

Grund- og nærhedsnotat

Europa-Parlamentets lovgivningsmæssige beslutning af 3. maj 2022 om forslag til Rådets forordning om almindelige direkte valg af medlemmerne af Europa-Parlamentet, om ophævelse af Rådets afgørelse (76/787/EKSF, EØF, Euratom) og akten om almindelige direkte valg af medlemmerne af Europa-Parlamentet knyttet til denne afgørelse (2020/2220(INL) – 2022/0902(APP))

Nyt notat.

1. Resumé

Den 3. maj 2022 vedtog Europa-Parlamentet på sin plenarforsamling et forslag til en ny valglov for Europa-Parlamentsvalg. Valgloven er én af de få sager, hvor det er Europa-Parlamentet – og ikke Kommissionen – som har initiativretten til at fremsætte forslag om ændringer.

Forslaget har til formål at gøre proceduren for Europa-Parlamentsvalg mere ensartet, og dermed øge valgets gennemsigtighed og legitimitet, sikre alle unionsborgere de samme rettigheder og øge valgdeltagelsen. I lovforslagets præambel lægger Europa-Parlamentet op til en formalisering af den såkaldte ”spidskandidat-proces” for udpegelse af Kommissionens formand. Forslaget indeholder også indførelse af en fælles EU-valgkreds, hvorfra der ville skulle vælges 28 medlemmer til Europa-Parlamentet fra transnationale kandidatlistor som tillæg til de nuværende 705 nationalt valgte medlemmer. Til at håndtere valget i den fælles EU-valgkreds foreslås oprettet en fælles EU-valgmyndighed. Øvrige væsentlige elementer i forslaget omfatter indførelse af 16 års valgret, en fælles valgdag på Europa-dagen den 9. maj, krav om at borgere bosat i tredjelande skal kunne stemme til Europa-Parlamentsvalg samt en række ensretninger af valgprocessen.

Forslaget vurderes i sin nuværende form at have statsfinansielle konsekvenser. Indførelse af en fælles EU-valgkreds med transnationale lister vil indebære, at der vil skulle holdes en form for dobbeltvalg, hvor vælgerne får to stemmesedler og to stemmer til hhv. valg af en kandidat fra de transnationale lister og en kandidat fra de nationale lister. Omkostninger forbundet med afholdelse af dobbeltvalg er vanskelige at estimere, men skønnes at forøge omkostningerne med i omegnen af 80 mio. kr. pr. Europa-Parlamentsvalg. Derudover kan der være afledte udgifter på EU-niveau forbundet med en forøgelse af antallet af medlemmer af Europa-Parlamentet med 28 ekstra medlemmer, som ville skulle udpeges på de transnationale valglistor. Det kan ikke udelukkes, at forslaget vil have yderligere statsfinansielle konsekvenser. Forslaget vil endvidere have lovgivningsmæssige konsekvenser i form af en tilpasning af den danske Europa-Parlamentsvalglov og tilhørende administrative forskrifter. Forslaget forventes ikke at have konsekvenser for beskyttelsesniveauet i Danmark.

Regeringen støtter selvsagt ambitionen om at sikre gode betingelser for legitime, demokratiske valg samt borgerengagement. Regeringen finder dog væsentlige dele af forslaget problematisk. Regeringen er især kritisk over for den såkaldte ”spidskandidat-proces” for udpegelse af Kommissionens formand. Regeringen er derudover kritisk over for forslaget om at oprette en fælles EU-valgkreds med transnationale kandidatlistor til Europa-Parlamentsvalg og dertilhørende fælles EU-valgmyndighed. Regeringen er endvidere kritisk over for forslaget om, at enhver unionsborger, der er fyldt 16 år, har ret til at stemme ved Europa-Parlamentsvalg. Derudover er regeringen af den opfattelse, at forslaget en række steder går for langt i reguleringen af nationale valg til Europa-Parlamentet – også på områder, der i dag ikke er reguleret i den nugældende europæiske valglov eller i dansk lovgivning. Regeringen ser dog positivt på visse mindre indgribende revisioner af den nugældende valglov, berunder oprettelse af nationale

kontaktmyndigheder samt sikring af borgere med handicap lige adgang til valgsteder, relevant materiale og stemmefaciliteter.

Forslaget behandles nu i Rådet efter en særlig beslutningsprocedure for sager, hvor Europa-Parlamentet har initiativret. Rådet træffer afgørelse ved enstemmighed. Endelig vedtagelse og ikrafttræden af en ny Europa-Parlamentsvalglov kræver godkendelse i alle medlemsstater.

2. Baggrund

Valgloven i den Europæiske Union blev vedtaget i 1976 forud for de første direkte valg til Europa-Parlamentet i 1979. Valgloven er én af de få sager, hvor det er Europa-Parlamentet – og ikke Kommissionen som har initiativretten til at fremsætte forslag om ændringer.

I henhold til TEUF art. 223, stk. 1, udarbejder Europa-Parlamentet ”forslag med henblik på fastsættelse af de bestemmelser, der er nødvendige for, at dets medlemmer kan vælges ved almindelige direkte valg ifølge en i alle medlemsstater ensartet fremgangsmåde eller efter principper, der er fælles for alle medlemsstater”. Rådet fastsætter med enstemmighed de nødvendige bestemmelser efter en særlig lovgivningsprocedure og efter godkendelse fra Europa-Parlamentet, der udtaler sig med et flertal af sine medlemmer. Bestemmelserne træder i kraft, når medlemsstaterne har godkendt dem i overensstemmelse med deres forfatningsmæssige bestemmelser.

I 2002 blev der for første gang gennemført ændringer af valgloven. Ændringerne pålægger medlemsstaterne at afholde Europa-Parlamentsvalg efter forholdstalsmetoden ved listevalg eller en metode med overførsel af overskydende stemmer. Samtidig blev dobbeltmandat for medlemmer af Europa-Parlamentet afskaffet. Derudover fik medlemsstaterne ret til at oprette valgkredse på nationalt niveau og indføre en national spærregrænse på op til 5 pct.

Efter Europa-Parlamentsvalget i 2014 besluttede Europa-Parlamentets udvalg om konstitutionelle anliggender (AFCO-udvalget) at udarbejde et forslag til reform af valgloven, som blev fremsat den 11. november 2015. Efter lang tids forhandling mellem Europa-Parlamentet og Rådet lykkedes det i juli 2018 at nå til enighed om en rådsbeslutning, som lå et stykke fra Europa-Parlamentets oprindelige forslag, men som alligevel indeholdt en række ændringer til den eksisterende valglov. Før valgloven kunne træde i kraft, skulle den imidlertid også godkendes i alle nationale parlamenter tids nok til, at den kunne anvendes ved Europa-Parlamentsvalget i 2019. Da Tyskland, Cypern og Spanien af forskellige grunde ikke nåede at godkende rådsbeslutningen, blev Europa-Parlamentsvalget i 2019 gennemført på baggrund af den gældende reviderede valglov fra 2002.

Europa-Parlamentet besluttede efter Europa-Parlamentsvalget i 2019 at påbegynde arbejdet med udarbejdelsen af en helt ny valglov, som skulle erstatte den eksisterende. Den 3. maj 2022 vedtog plenarforsamlingen et forslag fra AFCO-udvalget til en ny valglov for Europa-Parlamentsvalg. Efter plenarforsamlingens vedtagelse blev forslaget oversendt til de nationale parlamenter den 19. maj 2022 og gjort tilgængelig for Rådet i dansk sprogversion den 20. maj 2022. Forslaget behandles nu i Rådet efter en særlig beslutningsprocedure for sager, hvor Europa-Parlamentet har initiativret. Rådet kan med enstemmighed stemme ”ja” eller ”nej” til forslaget. Selvom den særlige lovgivningsprocedure formelt alene giver Rådet mulighed for at stemme ja eller nej, kan

Europa-Parlamentet af egen drift vælge – på baggrund af dialog med Rådet – at revidere sit eget lovforslag mhp. at imødekomme Rådets bekymringer og bane vejen for et kompromis med Rådet. Endelig vedtagelse og ikrafttræden af en ny Europa-Parlamentsvalglov kræver godkendelse i alle medlemsstaterne.

3. Formål og indhold

Den nye valglov har som formål at gøre proceduren for afvikling af Europa-Parlamentsvalg mere ensartet gennem enten harmonisering eller fastsættelse af fælles principper. Ifølge Europa-Parlamentet er hensigten desuden at øge valgdeltagelsen, den demokratiske legitimitet og gennemsigtighed, sikre alle unionsborgere de samme rettigheder og styrke det europæiske offentlige rum. Forslaget omfatter dels Europa-Parlamentets indledende betragtninger (den lovgivningsmæssige beslutning), som begrundet indholdet i Europa-Parlamentets forslag til den nye valglov dels selve rådsforordningsforslaget (forslag til en ny valglov). Det er kun selve forslaget til valgloven, som Rådet skal træffe afgørelse om. Rådet er fortsat i den helt tidlige fase af behandlingen af forslaget. Der er således fortsat en del uklarheder i forslaget, som kræver nærmere teknisk og juridisk afklaring.

Europa-Parlamentets forslag til en ny valglov indeholder både elementer fra den eksisterende valglov og nye elementer. Følgende elementer kan fremhæves:

Spidskandidatproces for valg af Kommissionens formand:

Det fremgår af forslagens indledende betragtninger, at der bør indføres en såkaldt spidskandidatproces for valg af Kommissionens formand. Det vil i praksis betyde, at beslutningen om udpegelse af formand for Kommissionen skal følge direkte som en konsekvens af udfaldet af valget til Europa-Parlamentet. Det ville i givet fald betyde, at Det Europæiske Råd traktatsikrede ret til – under hensyntagen til resultatet af valget til Europa-Parlamentet – at foreslå en kandidat til posten som formand for Kommissionen vil blive tilsidesat. Processen vil ifølge Europa-Parlamentets forslag kunne formaliseres gennem en politisk aftale mellem de europæiske politiske enheder og en separat interinstitutionel aftale mellem Europa-Parlamentet og Det Europæiske Råd.

En fælles EU-valgkreds med transnationale kandidatlistes og en fælles EU-valgmyndighed:

Europa-Parlamentet foreslår, at der som supplement til de eksisterende nationale valgkredse indføres en fælles EU-valgkreds med tilhørende fælles EU-kandidatlistes (transnationale listes), der dækker alle medlemsstaterne, hvorfra der ved det første valg efter valglovens ikrafttræden vælges 28 ekstra medlemmer af Europa-Parlamentet. Indførelse af transnationale listes medfører, at hver vælger får to stemmer ved Europa-Parlamentsvalg. Én stemme til at vælge medlemmerne af Europa-Parlamentet i de nationale valgkredse og én til at vælge medlemmer af Europa-Parlamentet i den fælles EU-valgkreds. Det er uafklaret, præcis hvordan valg af medlemmer til den fælles EU-valgkreds skal gennemføres, men det er opfattelsen, at det skal ske ved en form for dobbeltvalg, dvs. at der skal afholdes valg af medlemmer til Europa-Parlamentet på baggrund af de nationale kandidatlistes samtidig med valg af medlemmer på baggrund af fælles EU-kandidatlistes (transnationale listes). Det foreslås desuden, at der nedsættes en fælles uafhængig EU-valgmyndighed bestående af nationalt udpegede eksperter. Der lægges op til at give den til opgave at sikre korrekt gennemførelse af valgprocessen i den fælles EU-valgkreds, forvalte den

europæiske valgliste, alle funktioner i forbindelse med afviklingen af valget i den fælles EU-valgkreds og træffe afgørelse i eventuelle tvivlsspørgsmål. Endelig lægges der op til at pålægge europæiske og nationale offentlige radio- og tv-stationer at afsætte sendetid proportionelt afstemt efter valgresultatet i den fælles EU-valgkreds ved det foregående valg med henblik på at sikre et minimum af sendetid til hver fælles EU-liste.

Øget ensartning af de nationale valg til Europa-Parlamentet:

Derudover foreslås en række tiltag til at gøre valgprocessen mere ensartet på tværs af medlemsstater, herunder:

- at enhver unionsborger, der er fyldt 16 år, herunder personer med handicap uanset deres rets- og handleevne, har ret til at stemme ved valget (også unionsborgere, der bor eller arbejder i et tredjeland), uden at dette berører eksisterende forfatningsmæssige bestemmelser om fastsættelse af en minimumsalder på 18 eller 17 år;
- at alle unionsborgere, der er fyldt 18 år, får ret til at stille op til valget;
- at der indføres en fælles valgdag på Europadagen den 9. maj;
- at valget slutter kl 21:00 lokal tid;
- at valgresultaterne først må offentliggøres, når valghandlingen er afsluttet i alle medlemsstater;
- at medlemsstaterne drager omsorg for, at der kan brevstemmes (det er uklart, om der her menes afstemning pr. brev eller som i Danmark ved forhåndsafstemning);
- at medlemsstaterne kan give mulighed for at stemme på anden vis, f.eks. elektronisk eller ved fuldmagt;
- at medlemsstaterne skal sikre, at alle unionsborgere skal kunne stemme - også unionsborgere, der er uden fast bopæl, bor i lukkede boliger, er hjemløse eller afsoner fængselsstraffe;
- at medlemsstaterne skal sikre, at alle borgere, herunder borgere med handicap, har lige adgang til relevant materiale, til stemmefaciliteter og til valgsteder, og at medlemsstaterne indfører passende ordninger til at lette personer med handicaps udøvelse af deres stemmeret på et uafhængigt og hemmeligt grundlag;
- at der indføres en frist for opstilling af valglisten i hvert medlemsland på senest 14 uger før valgdagen mhp. at kunne opdage og undgå dobbelt stemmeafgivelse;
- at hver medlemsstat skal udpege en kontaktmyndighed, der er ansvarlig for at udveksle oplysninger om vælgere med kontaktmyndigheder i øvrige medlemsstater og den foreslåede nye fælles EU-valgmyndighed;
- at de nationale myndigheder skal give EU-valgmyndigheden de nødvendige oplysninger om vælgere mhp. oprettelse af en europæisk valgliste;
- at alle politiske partier, vælgersammenslutninger, valgalliancer og europæiske valgheder, der deltager i valget til Europa-Parlamentet, skal overholde ikke nærmere definerede demokratiske principper, gennemsigtighed og ligestilling mellem kønnene (lukkede eller kønskvoterede kandidatlistor i den fælles EU-valgkreds);
- at der fastsættes en tidsfrist for opstilling af kandidatlistor på mindst 12 uger før valgdagen;

- at de europæiske valgmyndigheder skal sende et dokument med kandidaternes navne, identitets- eller pasnummer samt deres bekræftelse på optagelse på den fælles EU-liste til EU-valgmyndigheden;
- at der kan fastsættes en spærregrænse, der ikke må overstige 5 %, og at spærregrænsen ikke må være lavere end 3,5 % i valgkredse med mere end 60 pladser;
- at kampagneaktiviteter tidligst må begynde otte uger før valgdagen;
- at stemmesedlerne skal være ensartede og synliggøre navne, akronymer, symboler og eventuelle logoer;
- at reglerne om at sende valgmateriale til vælgerne pr. post skal være de samme som ved øvrige valg i medlemsstaten;
- at medlemsstaterne skal indføre en periode på 48 timer før valgdagen, hvor det ikke er tilladt at spørge vælgerne om deres stemmeintentioner;
- at hvervet som Europa-Parlamentsmedlem er uforeneligt med hvervet som medlem af et nationalt eller regionalt parlament, en regional forsamling med lovgivningsbeføjelser, medlemskab af Kommissionen og en række andre EU-myndigheder.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet vedtog den 3. maj 2022 forslag om reform af valgloven i Den Europæiske Union.

5. Nærhedsprincippet

I medfør af nærhedsprincippet handler Unionen på de områder, der ikke hører ind under dens enekompetence, kun hvis og i det omfang målene for den påtænkte handling ikke i tilstrækkelig grad kan opfyldes af medlemsstaterne på centralt, regionalt eller lokalt plan, men på grund af den påtænkte handlingens omfang eller virkninger bedre kan nås på EU-plan, jf. artikel 5, stk. 3 i Traktaten om Den Europæiske Union.

I betragtning L til Europa-Parlamentets lovgivningsmæssige beslutning af 3. maj 2022 om forslag til Rådets forordning om almindelige direkte valg af medlemmerne af Europa-Parlamentet, henvises bl.a. til, at en passende tilgang til at reformere EU's valglov bør være baseret på overholdelse af nærhedsprincippet.

I indledende betragtning nr. 23 til Europa-Parlamentets forslag til Rådets forordning henvises videre til, at eftersom målene for forordningen, nemlig at fastsætte de nødvendige bestemmelser for almindelige direkte valg af medlemmerne af Europa-Parlamentet i overensstemmelse med en ensartet valgprocedure for så vidt angår den EU-dækkende valgkreds og med principper, der er fælles for alle medlemsstater, ikke i tilstrækkelig grad kan opfyldes af medlemsstaterne, men på grund af dets omfang og virkninger bedre kan nås på EU-plan, kan Unionen vedtage foranstaltninger i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

Regeringen vurderer, at forslaget henset til det overordnede formål grundlæggende er i overensstemmelse med nærhedsprincippet. Regeringen er dog samtidig af den opfattelse, at hvert enkelt element i forslaget bør vurderes nøje i forhold til nærhedsprincippets grundlæggende krav om, at der kun bør reguleres, hvis målene ikke i tilstrækkelig grad kan opnås på medlemsstatsniveau. Regeringen er i den forbindelse skeptisk over for bl.a. forslaget om at

fastsætte valgretsaldern til 16 år, idet dette forhold efter regeringens opfattelse i vid udstrækning bør ses i sammenhæng med myndighedsaldern i de enkelte medlemsstater og bør reguleres af medlemsstaterne i overensstemmelse med nationale valgtraditioner.

6. Gældende dansk ret

Valget af danske medlemmer til Europa-Parlamentet er reguleret i Europa-Parlamentsvalgloven (lovbekendtgørelse nr. 293 af 7. marts 2022) samt i en række bekendtgørelser udstedt i medfør af denne lov og folketingsvalgloven, som efter Europa-Parlamentsvalgloven finder tilsvarende anvendelse ved Europa-Parlamentsvalg.

Europa-Parlamentsvalgloven regulerer bl.a. spørgsmål om valgret, valgbarhed, optagelse på valglisten, indlevering af kandidatlistor, afstemning på valgdagen, brevstemmeafgivning, opgørelse af valget og kandidatudvælgelsen (herunder at der ikke gælder nogen spærregrænse).

De udstedte bekendtgørelser regulerer bl.a. spørgsmål om visse typer brevstemmeafgivning, hjælpemidler ved stemmeafgivning, optagelse på valglisten af danske statsborgere med bopæl i andre medlemsstater eller i tredjelande og statsborgere i andre medlemsstater med bopæl i Danmark samt udformning af stemmesedler.

Dansk lov indeholder ikke bestemmelser om, hvornår og hvor der må føres valgkamp, udover at der gælder et forbud mod valgagitation i forbindelse med stemmeafgivning efter § 25, stk. 1, og § 26, stk. 1, i Europa-Parlamentsvalgloven, jf. § 50, 3. pkt., og § 61, stk. 8, i folketingsvalgloven og bekendtgørelse nr. 645 af 12. oktober 1989 om valgagitation med senere ændringer, og at vejloven fastsætter regler vedrørende valgplakater bl.a. i lovens § 84, stk. 1, der angiver, hvornår valgplakater tidligst må hænges op ved valgkamp, og hvornår valgplakaterne skal tages ned. Tilsvarende indeholder dansk lov ikke regler om, hvornår der må foretages exit polls.

Offentlige public service radio- og tv-stationer er reguleret i radio- og fjernsynsloven (lovbekendtgørelse nr. 1350 af 4. september 2020). Heraf følger, at DR og TV2 har en udstrakt grad af uafhængighed fsva. deres programvirksomhed. Et politisk pålæg om prioritering af sendetid vurderes at være i strid med principperne om uafhængighed.

Det bemærkes derudover, at det følger af bl.a. højesteretsdomme og ombudsmandsudtalelser, at DR som følge af alsidighedskravet til DR's programvirksomhed i radio- og fjernsynsloven, har pligt til at behandle alle opstillingsberettigede partier lige i forbindelse med udsendelser forud for valg til Folketinget. Forslaget om proportionelt afstemt sendetid efter valgresultat vurderes således ikke i overensstemmelse med måden, man har forstået alsidighedsprincippet fsva. dækning af politiske partier i radio- og fjernsynsloven.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Vedtagelse af forslaget til en ny valglov for Europa-Parlamentsvalg vil for langt hovedpartens vedkommende indebære ændringer af den danske Europa-Parlamentsvalglov og en række administrativt fastsatte regler.

Forslaget om at pålægge public service radio- og tv-stationer at dække valgene på en bestemt måde vil kræve en ændring af radio- og fjernsynsloven samt ændringer i DR's public service-kontrakt og TV2's public service-tilladelse.

Økonomiske konsekvenser

Forslaget vurderes at have statsfinansielle konsekvenser i form af afledte nationale udgifter forbundet med eventuel afslutning af valghandlingen kl. 21.00 CET. I Danmark afsluttes valghandlinger kl. 20.00, og en eventuel udvidelse med en time vil betyde, at kommunerne skal kompenseres for udgifter i omegnen af 7 mio. kr. pr. valg.

Forslaget om, at der skal oprettes en fælles EU-valgkreds, hvorfra der også skal vælges medlemmer til Europa-Parlamentet, vurderes også at have statsfinansielle konsekvenser, idet forslaget umiddelbart vil medføre, at der skal afholdes en form for dobbeltvalg til Europa-Parlamentet.

I 2014 blev der afholdt en folkeafstemning samtidig med Europa-Parlamentsvalget. Udgiften hertil opregnet til 2022-priser var ca. 182 mio. kr. Det estimeres, at udgiften til et Europa-Parlamentsvalg, hvor der skal vælges medlemmer på baggrund af både nationale og transnationale kandidatlistor, vil være i samme størrelsesorden. Det er ikke muligt at opgøre præcis, hvad udgiften til et Europa-Parlamentsvalg er, men et skøn er ca. 100 mio. kr. Udgiften til et dobbeltvalg er således næsten det dobbelte.

Der kan endvidere være afledte udgifter på EU-niveau forbundet med oprettelse af en fælles europæisk valgmyndighed. Det fremgår af Europa-Parlamentets forslag, at udgifterne til EU-valgmyndigheden, herunder vederlag til dens medlemmer, finansieres over bevillinger fra Unionens almindelige budget. Derudover kan der være afledte udgifter på EU-niveau forbundet med en forøgelse af antallet af medlemmer af Europa-Parlamentet med 28 ekstra medlemmer, som ville skulle udpeges på de transnationale valglister. Det bemærkes, at Danmark finansierer ca. 2 pct. af EU's budget.

Det kan ikke udelukkes, at forslaget vil medføre yderligere statsfinansielle konsekvenser.

Det bemærkes, at afledte nationale udgifter som følge af EU-retsakter afholdes inden for de berørte ministeriers eksisterende bevillingsramme, jf. budgetvejledningens bestemmelser herom.

En vedtagelse af forslaget vurderes ikke at have samfundsøkonomiske eller erhvervsøkonomiske konsekvenser.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

En vedtagelse af forslaget skønnes ikke at have konsekvenser for beskyttelsesniveauet i Danmark.

8. Høring

Forslaget har været i interministeriel høring i EU-specialudvalget for relationer mellem EU's institutioner samt hos Kulturministeriet. Høringssvar er indarbejdet i nærværende notat. Derudover er forslaget sendt i bred ekstern høring til de opstillingsberettigede danske partier, tænketanke,

interesseorganisationer, universiteter mv. Ved oversendelse af nærværende notat var høringsfristen ikke udløbet.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes generel opbakning til Europa-Parlamentets initiativ til at opdatere den eksisterende valglov. Det skyldes bl.a., at det ikke lykkedes at opdatere valgloven inden Europa-Parlamentsvalget i 2019 grundet manglende godkendelse i tre medlemsstater. Derimod forventes bred modstand mod visse elementer i Europa-Parlamentets forslag, som mange medlemsstater formentlig vil vurdere griber unødigt detaljeret ind i forhold om valgets afvikling. Det gælder fx forslaget om en 16 års valgretsalder. Endelig vurderes et flertal af medlemsstaterne at være skeptiske over for forslaget om indførelse af en fælles EU-valgkreds og transnationale kandidatlistor samt det delvist relaterede ønske om indførelse af en formaliseret spidskandidatproces for udpegelse af kommissionsformanden.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen støtter overordnet ambitionen om at styrke forudsætningerne for afholdelse af legitime, demokratiske valg til Europa-Parlamentet samt for høj valgdeltagelse. Regeringen finder dog væsentlige dele af forslaget problematisk. Det skyldes bl.a. forslagens henvisninger til, at den såkaldte ”spidskandidat-proces” for udpegelse af Kommissionens formand på længere sigt bør indføres. Regeringen er som bekendt imod ”spidskandidat-processen”. I dag er det Det Europæiske Råd, der – under hensyntagen til valget til Europa-Parlamentet – foreslår en kandidat til posten som kommissionsformand. Indførelse af spidskandidat-processen vil ændre den institutionelle balance ved at pålægge Det Europæiske Råd – uden fleksibilitet eller eget skøn – at udpege den kandidat til posten, som repræsenterer den politiske gruppe i Europa-Parlamentet, der kan samle størst opbakning. Det ville reelt give Europa-Parlamentet og de europæiske politiske partier eneretten til at udvælge kommissionsformanden på bekostning af Det Europæiske Råd. En sådan fremgangsmåde vil desuden have afledte konsekvenser for Kommissionens politiske uafhængighed og troværdighed som en institution, der kan bygge bro mellem EU’s to medlovgivere.

Regeringen er også imod intentionen om at oprette en fælles EU-valgkreds med transnationale kandidatlistor til Europa-Parlamentsvalg. Et sådant tiltag vil stride imod den grundlæggende tilgang, at det er nationale kandidater forankret i nationale politiske partier, som repræsenterer deres lands- eller visse steder regions - vælgere i Europa-Parlamentet. Indførelse af transnationale kandidatlistor risikerer dermed i praksis at øge afstanden mellem vælgerne og deres repræsentanter i EU – frem for at gøre den mindre – hvilket kan have en negativ effekt på valgdeltagelsen.

Regeringen er af den opfattelse, at forslaget generelt går for langt i reguleringen af valg til Europa-Parlamentet, og at der med forslaget lægges op til at regulere områder i forbindelse med afholdelse af valg, der ikke er reguleret i den nugældende europæiske valglov eller i den danske lovgivning. Regeringen finder det vigtigt, at medlemsstaterne opretholder et betydeligt råderum til at kunne afvikle valgbehandlingen på en måde, der bedst lever op til nationale traditioner og praksis.

Regeringen kan ikke støtte forslaget om, at unionsborgere, der er fyldt 16 år, skal have ret til at stemme ved Europa-Parlamentsvalget. Valgrets- og valgbarhedsalderen i Danmark er 18 år ved alle valgtyper og følger således myndighedsalderen. Alderen for valgret og valgbarhed i Danmark fastsættes ved lov og følger ikke af grundloven.

Det samme gælder forslaget om, at enhver unionsborger skal have valgret til Europa-Parlamentsvalg, idet der med forslaget lægges op til, at også unionsborgere bosat i et tredjeland skal have valgret. Efter de danske regler har danske statsborgere bosat i et tredjeland alene valgret til Europa-Parlamentsvalg og folketingsvalg i Danmark, hvis de er omfattet af nærmere angivne persongrupper, der anses for at have bevaret en særlig tilknytning til riget. Det er regeringens opfattelse, at medlemsstaterne fortsat bør have mulighed for at fastsætte regler om valgret for deres egne statsborgere, som er bosat i et tredjeland.

Regeringen kan heller ikke støtte forslaget om, hvornår valgkampagner må indledes, og at der 48 timer før valgdagen ikke må foretages exit polls. I Danmark er der ikke fastsat regler om valgkampagner – bortset fra reglerne om valgplakater. Partierne og kandidaterne har således frihed til at tilrettelægge deres valgkampagne. Tilsvarende gør sig gældende for exit polls og mediernes frihed til at oplyse vælgerne om valget.

Regeringen er generelt bekymret for elektronisk stemmeafgivning eller stemmeafgivning via internettet samt stemmeafgivning ved fuldmagt, eftersom der er udfordringer af både principiel og praktisk karakter forbundet hermed i relation til at sikre stemmehemmelighed, korrekt stemmeafgivning mv. Regeringen hæfter sig ved, at forslaget udelukkende giver mulighed for at indføre stemmeafgivningen på de angivne måder og dermed ikke pålægger medlemsstaterne at tilbyde sådanne muligheder.

Ift. de dele af forslaget, der har til formål at ensarte proceduren for afviklingen af Europa-Parlamentsvalg, herunder forslaget om, at stemmesedlerne skal være ensartede og synliggøre navne, akronymer, symboler og eventuelle logoer, og forslaget om fastsættelse af frister for medlemsstaternes udfærdigelse valglisten og kandidatlisten, er det regeringens opfattelse, at det bør overlades til medlemsstaterne at regulere sådanne procedure under hensyntagende til medlemsstaternes praksis for afholdelse af valg i øvrigt.

Regeringen ser ikke behov for, at der på EU-plan foretages regulering af public service-mediernes forpligtelse til at dække europæiske forhold, som i øvrigt i en dansk sammenhæng allerede sikres via fx DR's public service-kontrakt.

Regeringen er desuden modstander af ændringer i valgloven, som direkte eller indirekte forudsætter eller måtte tilskynde til traktatændringer.

Regeringen er dog bevidst om, at behovet for visse justeringer af valgloven fortsat er uindfriet som følge af, at det ikke inden Europa-Parlamentsvalget i 2019 lykkedes at få det daværende forslag til valglovsændring (rådsbeslutningen fra 2018) godkendt i alle medlemsstater. Regeringen kan på den baggrund støtte de dele af forslaget, som også var en del af rådsbeslutningen fra 2018. Dette gælder bl.a. forslaget om, at der kan fastsættes en spærregrænse, der ikke må overstige 5 %, og at hver medlemsstat skal udpege en kontaktmyndighed, der er ansvarlig for at udveksle oplysninger om vælgere med kontaktmyndigheder i øvrige medlemsstater.

Regeringen er endvidere positiv over for forslaget om, at medlemsstaterne skal sikre, at alle borgere, herunder borgere med handicap, har lige adgang til relevant materiale, til stemmefaciliteter og til valgsteder, og at også unionsborgere, der er uden fast bopæl, bor i lukkede boliger, er hjemløse eller afsoner fængselsstraffe, skal kunne stemme.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.